

ATHENÆUM.

ÖTÖDIK ÉV.

Első félév.

Pest, januarius' 28. 1841.

12. szám.

Tartalom : Vallatások (Kossovics Károly). — Literatura: Guzmics' Oedipusa és Iphigeniája. Folytatás (Hánfalvi). — Esdeklés (Vachott Sándor). — Egy iskolai történet (Garády). — Tárca. Magyar játékszini krónika (V). —

Vallatások. *)

I.

Azon ember ellen, kit a' társaság sértett köz- vagy magánjogok miatt polgári szabadságtól megfosztva hatalmába kerít, kiszegyezve a' nyilvános megtámadás' fegyvere.

A' megtámadott illy helyzetben szabadság-fosztottan nem hivatkozhatik még egyébként mint elsajátíthatlan természeti jogaira, mik ugyan az erősbik, hatalmasbik' irányában elnémulhatnak, kénykormányok alatt el is némulnak, vagy inkább nyomatnak: szabad nemzeteknél azonban egyik fő ágazatát teszik az alkotmányunk.

Védelme tehát csak ezen természeti jogból származhatik.

II.

Bünkeresetbe vont személy iránt közhatalomnak nem lehet egyéb joga mint a' szerzendő biztosítás. A' társasági szövetkezés' azon sarkelvével fogva, hogy minden polgár személyével, vagyonával lekötelezve van a' jótalásra sértett köz-, és magánjogokért.

A' biztosítás el van érve a' vádolt megjelenése vagy szükség' esetében elhatározott el-

fogatása által. Mik után még a' védelem' teljes szabadságát némileg gátolni jogtalan erőszak.

Kétféleképp gátolthatatik pedig a' védelmi szabadság: ha 1) a' vádlott kényszerítetik a' vád' bizonyításául nyujtandó adatokra, vagy 2) elvonatik tőle az önkényes védelmezés' eszközeinek szabad használata.

Ha tehát tetteleg, vagy nemleg avatkozik a' hatóság a' vádlott' védelmi ügyébe.

És fájdalom! részint önkény és erőszak sugalta hatalomigernél fogva, részint nem rossz indulatból, hanem fonák fenytéki elvekből alig találató oly fenytő rendszer, melly eme' hibák' valamelyikébe ne esett volna, vagy legalább szabadabb nemzeteknél is annak némi maradványit meg nem tartotta volna.

III.

A' kényszerítés a' közérdek' s bátorság' azon túlzott nézetein alapul, hogy semmi lehetséges módok' s eszközök erősíttelenül ne hagyassanak a' bünök' kifürkészése- s büntetésében.

Oly tetszetős, mint felettébb egyoldalú alap. Mire bár a' társasági szövetkezés' érdeke a' bünök' kinyomoztát' s fenytékét kívánja, de ebből még nem következhetik oly hatóság, melly a' vádlott személyt ön maga ellen eszközül használhassa a' társaság' céljaira. Ez az önfentartás' természeti, elsajátíthatlan jogával ellenkezik. Miről, noha a' közhatalom-

*) Mutatvány illy című, kéziratban levő, munkából: Fenyítő törvényszerzéről.

nak alávetve, részéről soha le nem mondhatott a' nélkül, hogy magát az erőszak, és önkény' karjaiba ne vetette volna.

Illy kényszerítés tehát mindenkor csak bitolás 's erőszak gyanánt tekintethetik. Áll pedig az testi, vagy erkölcsi erőtetésben.

IV.

Az elsőhöz szoros értelemben tartoznak a' kínzások (tortura) vagyis olly gyötrelmek, mik igazság' kiszajtolásául a' vádlott' személyére illesztetnek, és az úgy nevezett ordaliák, vagy is istenbiróságok, millyen az izzó vas, és forró víz' ítéletei, miket a' vádlott ártatlansága' bebizonyításául eltérni kénytelenítettet.

Hála az emberisedés, 's előhaladó felvilágosodás' szelidebb nemtőjének, a' kényszerítés e' vad 's jogtalan módjai, az utóbbi ugyan már régiebb időkben, az előbbi pedig csak nem rég (179 $\frac{1}{4}$: 42) valamint hazánkban, úgy a' többi mivel nemzeteknél is eltöröltetvék.

De, korunk' szennyére legyen mondvá, nem szünt még meg a' fenyítő törvényszékeknelama' mellékes testi sanyargatások' rendszere, miknek a' vádlott' személye a' nyomozó 's kihallgató bíróság által önkényleg alávetethetik. Illyesek a' börtön' sanyarjai, és a' testi fegy, miket ürügyelt makranczkodás, illetlen viselet, sértő védelem 's kifejezés miatt a' vádlott ellen rögtönözni, 's végrehajtani szokott a' hatóság.

Jaj az olly igazságszolgáltatásnak, hol a' fegypálca és börtön, mint szelidebb (!) kényszerítő eszközök a' vádlott feje fölött lebegnek. Hol itt a' tökéletes védelmi szabadság? Hol a' biztosíték, hogy az önkényleg hosszítandó 's sanyaritandó börtön, a' számtalan ütlegek' fájdalom által a' rémület' rendszere — terrorismus — ne használtassék az egyedül álló, minden pártfogástól fosztott vádlott ellen.

Egy merész, 's állhatatos tagadás, egy szabadabban kiejtett szó, és egy nemes elszánás, vagy kétségbeesés sajtolta fölhevülés, kész a' legméltatlanabb bánásra, keményszívűségre birni a' bírakat. O vajha a' hidegvérű megfontolás ne hagyná el olly pillanatokban őket, midőn képtelenek önmagokat a' szerencsétlen vádlott' helyzetébe képzelni!

De elég, ne hogy érzélgőkke mondassunk inkább, mint okoskodó vizsgálókká. Egyetlen mód e' részben a' szabad védelem' teljes biztosítására az, ha a' hatóság' kezéből minden-

nemü kényszerítő eszközök, mikkel a' vádlott' személyét illethetné, elvételnek, és ennek személye, biztosításán kívül, védelmi állapotjában szabad akaratjára 's belátására hagyatik.

V.

A' század' miveltebb szelleme által, vagy egészen eltörölt, vagy nagy részt önkénytenhüllő, vagy épen szünetező testi erőtetéseknel főbb figyelemre méltók az erkölcsi erőtetések.

Ezek, azon felül hogy világos erőszakot nem látszatnak elkövetni a' vádlott' személyén, bizonyos jogszint, pártfogói előgondoskodási ügyeletet is öltenek magokra.

Ide tartoznak az úgy nevezett önkényes vállalat, ügyvédrendelés, elkülönzött tanuvallatás.

Kossovics Károly.

(Folytatatik.)

Literatura.

Hellen classicusok magyar fordításokban, kiadja a' m. tud. társaság. I. köt. stb. Ödipus a' király, Sophocles' színműve; és Iphigenia Aulisban, Euripides' színműve, az eredeti helyből fordította Guzmics Izidor apát, m. tud. társasági tisz. tag. NFr. 204 I. Ára 1 ft 12 kr. ep.

(Folytatás.)

119. *Θνήσκουσι γὰρ, πλὴν εἰς τις, ὅς φόβῳ φυγῶν, ὧν εἶδε, πλὴν ἔν, οὐδὲν εἰχ' εἰδώς φράσαι.*
nem jó: Elhaltak egyigük, 's ez egy, rémülve a' Szemlélteken futásra kelt, 's egyet tud ő.
A' fordító már itt hozza ki azt, mit Ödipus Jocastétól csak 658. versben tud meg. A' helynek értelme ez: Elestek azok, egyet kivéve, ki megfutván félelemből, azokból, miket tudott, csak egyet mondott.

120. *τὸ πῶνον; ἔν γὰρ πόλλ' ἄν ἐξένοροι μαθεῖν, ἀρχὴν βραχέιατ εἰ λάβοιμεν ἐλαπίδος.*
az az: 'S mit? egy sokat engedne tanulni, ha kis kezdetét kapnók a' reménynek. — A' fordító:

'S mi az? nem egyszer érti egyből is sokat:

'S ha van mi kis remény a' kezdet könnyű lesz.

130. *τὰ πρὸς ποσὶ σκοπεῖν* több mint; *jelent vizsgálni*, és *μεθένας ἡμᾶς τὰφανῆ* nem teszi: *hagyni a' mi nincs*, ha nem, felhagyni a' nem világgossal.

132. *ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις αὐτ' ἐγὼ φανῶ. ἐπαξίως γὰρ φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ, πρὸ τοῦ θανάτου τήνδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφῆν. ὡστ' ἐνδίκως ὄψεσθε καὶ σὺ μάχων, γῆ τῆδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἄμα.*
Itt újra én jelenem meg. Phöbos ugyan és te